

Sygn. akt III AUa 1263/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Beata Michalska (spr.)

Sędziowie: SSA Anna Szczepaniak - Cicha

SSA Anna Rodak

Protokolant: st. sekr. sąd. Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 maja 2019 r. w Ł.

sprawy D. S. prowadzącego działalność gospodarczą od nazwą (...) w P.

przy udziale A. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o wydanie zaświadczenia A1

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 18 października 2018 r. sygn. akt V U 359/18

1. oddała apelację;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. na rzecz D. S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sygn. akt III AUa 1263/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 18 października 2018 roku, sygn. akt V U 359/18, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z 8 marca 2018r. i zobowiązał organ rentowy do wydania zaświadczenia A1 dla A. V. (1), obywatela Ukrainy, na okres od dnia 8 stycznia 2018 roku do dnia 10 grudnia 2018 roku w związku z zatrudnieniem u D. S. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) w miejscowości P., jak również zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz D. S. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) w miejscowości P. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

Płatnik składek D. S. od dnia 5 lutego 2003 roku prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) w zakresie transportu drogowego towarów. Siedziba firmy znajduje się w P.. Od dnia 11 marca 2016 roku D. S. zatrudnił w charakterze kierowcy ciągnika siodłowego w transporcie międzynarodowym obywatela Ukrainy A. V. (2) – na

podstawie umowy o pracę na czas określony, w pełnym wymiarze czasu pracy. Ostatnia z przedłożonych umów obowiązywała do dnia 10 grudnia 2018 roku.

D. S. zatrudnia w swojej firmie około 10 kierowców, przy czym około 70% z nich to obywatele Ukrainy. Kierowcy zajmują się głównie przewozem towarów na terenie Unii Europejskiej. Z reguły kierowcy pracują przez około 3 tygodnie w miesiącu na terenie Unii Europejskiej, natomiast pozostały tydzień mają wolny od pracy. W takim systemie pracuje także A. V. (1). A. V. (1) płaci w Polsce podatki.

A. V. (1) jest zameldowany w miejscowości (...), (...)-(...) P.. Na owej nieruchomości stoi dom wolnostojący, będący własnością G. C. (1). Dnia 20 lutego 2016 roku G. C. (1) zawarła z A. V. (2) umowę użyczenia pokoju w w/w domu wraz ze swobodnym dostępem do części wspólnych: korytarza, kuchni, łazienki oraz wszelkich pomieszczeń gospodarczych, na czas nieoznaczony.

W informacji w celu wydania zaświadczenia o ustawodawstwie właściwym, D. S. wskazał, że w Polsce czas pracy A. V. (2) wynosi 20%, zaś pozostałe 80% przypada na inne kraje UE. D. S. wniósł o wydanie zaświadczenia A1 na okres od dnia 8 stycznia 2018 roku do dnia 10 grudnia 2018 roku.

Dnia 30 sierpnia 2016 roku Wojewoda (...), po rozpatrzeniu wniosku D. S., wydał zezwolenie typ A nr (...) na pracę obywatela Ukrainy A. V. (2) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stanowisku kierowcy ciągnika siodłowego na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy dla i na rzecz D. S. w okresie od dnia 1 września 2016 roku do dnia 31 sierpnia 2019 roku.

A. V. (1) został zgłoszony przez pracodawcę do ubezpieczeń społecznych; płatnik odprowadza z tego tytułu należne składki.

A. V. (1) posiadał wizę uprawniającą go do pobytu na terenie Polski ważną w okresie od dnia 24 października 2017 roku do dnia 23 października 2018 roku.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd I instancji uznał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie. Sąd Okręgowy stwierdził, że w rozpoznawanej sprawie bezspornym było, iż obywatel Ukrainy A. V. (1) w spornym okresie świadczył pracę na rzecz D. S. jako kierowca na terenie kilku państw Unii Europejskiej. Spór sprowadzał się do tego, czy organ rentowy winien wydać zaświadczenie A1 w związku z tym zatrudnieniem.

Sąd I instancji wywiódł, że w myśl art. 2a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1778), wszyscy ubezpieczeni winni być traktowani równo bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny, czy stan rodzinny. Zasada równego traktowania dotyczy w szczególności warunków objęcia systemem ubezpieczeń społecznych.

Sąd Okręgowy wywiódł dalej, że zgodnie z treścią art. 5 ust. 2 w/w ustawy systemowej, nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego i którzy są zatrudnieni w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej. Powyższe oznacza, że jeśli nie są spełnione warunki z art. 5 ust. 2 w/w ustawy, obywatel państwa obcego nie będzie podlegał w Polsce ubezpieczeniu społecznemu, nawet dobrowolnemu i to bez względu na fakt, czy taki tytuł ubezpieczenia posiada w kraju ojczystym. Skutek ten następuje jednak tylko wobec osoby, która nie jest objęta rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE Nr L.04.166/1, dalej: „rozporządzenie (WE) nr 883/2004”) oraz rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 roku dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE Nr L.09.284/1) oraz rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 24 listopada 2010 roku.

Sąd Okręgowy stwierdził, że na gruncie przedmiotowej sprawy organ rentowy wyraził przekonanie, iż przepisy w/w rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady nie mają zastosowania do ubezpieczonego A. V. (2), a z uwagi na to, że jego pobyt na terenie Polski nie ma charakteru stałego w rozumieniu art. 5 ustawy systemowej, A. V. (1) nie podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Nawiązując do powyższego, Sąd I instancji wskazał, że Artykuł 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 24 listopada 2010 roku stanowi, iż Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 i rozporządzenie (WE) nr 987/2009 mają zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo, jak również do członków ich rodzin i osób pozostałych przy życiu po ich śmierci, pod warunkiem, że zamieszkują oni legalnie na terytorium państwa członkowskiego i znajdują się w sytuacji, która pod każdym względem dotyczy więcej niż jednego państwa członkowskiego. Legalne zamieszkiwanie jest zatem warunkiem wstępnym stosowania tych rozporządzeń.

Sąd Okręgowy podniósł, że w rozporządzeniu nr 1231/2010 pojęcie „legalnego zamieszkania” nie zostało zdefiniowane. Z kolei przepis art. 1 rozporządzenia nr 883/2004 w pkt j) określa zamieszkanie jako miejsce, w którym osoba zwykle przebywa. Artykuł 11 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009 do rozporządzenia nr 883/2004 stanowi natomiast, że dla celów rozporządzenia nr 883/2004 „zamieszkanie” oznacza „ośrodek interesów życiowych” zainteresowanej osoby. Ustalenie tego ośrodka interesów życiowych obejmuje ocenę wszelkich okoliczności, z uwzględnieniem czynników takich, jak czas trwania pobytu, podejmowana aktywność, sytuacja rodzinna i więzi rodzinne, działalność o charakterze niezarobkowym, sytuacja mieszkaniowa lub miejsce zamieszkania dla celów podatkowych. Ponadto, gdy rozważenie tych kryteriów nie doprowadzi do definitywnego rezultatu, decydujący dla ustalenia miejsca zamieszkania danej osoby jest jej zamiar, wynikający ze wspomnianych okoliczności. Określone w rozporządzeniu nr 883/2004 „zamieszkanie” jest zatem pojęciem faktycznym.

Sąd Okręgowy podkreślił, że rozporządzenie nr 1231/2010 ma w pierwszej kolejności służyć ustaleniu, czy w świetle prawa unijnego obywatel państwa trzeciego ma prawo do koordynacji zabezpieczenia społecznego. Pojęcie „legalnego zamieszkania w państwie członkowskim” sugeruje, że jest to pojęcie o charakterze prawnym. Definicja faktycznego pojęcia „zamieszkania” z rozporządzenia nr 883/2004 nie może mieć zatem żadnych konsekwencji dla wykładni pojęcia „legalnego zamieszkania w państwie członkowskim” dla celów rozporządzenia nr 1231/2010. Tym, co – zdaniem Sądu – należy ustalić, jest więc prawna kwalifikacja obecności obywateli państw trzecich w państwach członkowskich w świetle prawa Unii Europejskiej.

Nawiązując do powyższego, Sąd I instancji wywiódł, że zamieszkanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się za legalne, jeżeli zamieszkanie to jest zgodne z polskim prawem. Taką interpretację pojęcia legalnego zamieszkiwania stosuje także – od dnia 2 maja 2018 roku – organ rentowy. Cudzoziemiec zamieszkuje legalnie na terenie RP, jeżeli posiada dokument uprawniający go do pobytu w Polsce, zezwolenie na pracę oraz jest rezydentem podatkowym w Polsce. W ocenie Sądu Okręgowego, obywatel Ukrainy A. V. (1) w spornym okresie spełniał powyższe warunki: posiadał wizę, czyli dokument uprawniający go do pobytu w Polsce, zezwolenie na pracę na terenie RP udzielone przez Wojewodę (...) na okres od dnia 1 września 2016 roku do dnia 31 sierpnia 2019 roku, w Polsce odprowadzał podatki od osiągniętego z pracy dochodu i w Polsce był zameldowany. Fakt legalnego pobytu i pracy na terytorium RP A. V. (2) przyznał zresztą sam ZUS w odpowiedzi na odwołanie. Skoro więc A. V. (1) spełnia definicję legalnego zamieszkiwania na terytorium RP w rozumieniu art. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 24 listopada 2010 roku, mają do niego zastosowanie przepisy wspólnotowej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego: rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE Nr L.04.166/1), zwane rozporządzeniem podstawowym, jak również rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 roku dotyczące wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 (Dz. Urz. UE Nr L.09.284/1), zwane rozporządzeniem wykonawczym. Artykuł 13 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, stanowi, że „Osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich, podlega:

a) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym państwie członkowskim; lub

b) jeżeli nie wykonuje znacznej części pracy w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania:

(i) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy, jeżeli jest zatrudniona przez jedno przedsiębiorstwo lub jednego pracodawcę (...).”

Cytowany artykuł rozporządzenia podstawowego ma na celu wyeliminowanie podwójnego (lub wielokrotnego) ubezpieczenia w różnych państwach członkowskich albo zapobieżenie sytuacji, w której dana osoba nie będzie podlegała żadnemu ustawodawstwu. Istotne bowiem jest, by zainteresowany został objęty ubezpieczeniem tylko w jednym państwie członkowskim i by mógł zrealizować ustanowione w art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego uprawnienie do wystąpienia do instytucji danego państwa członkowskiego z wnioskiem o wydanie poświadczenia na formularzu Al. (...) takiego żądania należy do organów i instytucji właściwych tego państwa członkowskiego, zaś poświadczenie ustawodawstwa na formularzu Al jest ogólnoeuropejskim dokumentem służącym do potwierdzenia podlegania ubezpieczeniom społecznym na terenie innych krajów członkowskich Unii Europejskiej niż kraj, którego dana osoba jest obywatelem.

Sąd Okręgowy wskazał, że z informacji w celu wydania zaświadczenia o ustawodawstwie właściwym z dnia 8 stycznia 2018 roku wynika, że A. V. (3) tylko 20% pracy wykonuje na terenie Polski, zaś pozostałe 80% pracy na terenie innych krajów Unii Europejskiej tj. Niemiec, Belgii, Holandii, Francji, W., Luksemburga, Austrii, Hiszpanii, Szwecji, Norwegii i Szwajcarii. W takiej sytuacji do A. V. (2), jako osoby legalnie zamieszkującej na terytorium RP, wykonującej pracę najemną w kilku państwach członkowskich UE i zatrudnionej przez jednego pracodawcę, ma zastosowanie art. 13 ust. 1 litera b podpunkt (i) rozporządzenia nr 883/2004, zgodnie z którym podlega on ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy. Miejszem wykonywania działalności pracodawcy A. V. (2), tj. D. S., jest Polska, a zatem A. V. (1) podlega w zakresie ubezpieczeń społecznych ustawodawstwu polskiemu. W ocenie Sądu I instancji, przyjęcie odmiennej koncepcji, a w szczególności zaakceptowanie stanowiska organu rentowego, prowadziłyby do niedopuszczalnego naruszenia podstawowych zasad, jakie towarzyszyły ustanowieniu przepisów koordynacyjnych, a mianowicie do stwierdzenia, że A. V. (1) nie podlega żadnemu ustawodawstwu.

Sąd I instancji wywiódł również, że wbrew supozycji ZUS, w przedmiotowej sprawie, dla określenia właściwego ustawodawstwa nie miało znaczenia miejsce stałego zamieszkania A. V. (2), lecz miejsce prowadzenia działalności przez jego pracodawcę. Tym samym brak było podstaw do ustalania miejsca zamieszkania A. V. (2) przez ZUS w oparciu o przepis art. 11 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009. Przepis ten ma bowiem zastosowanie wyłącznie do ustalenia faktycznego miejsca zamieszkania, nie zaś legalnego zamieszkania. Ponadto, przepis ten stosuje się jedynie wówczas, gdy pomiędzy instytucjami dwóch lub więcej państw członkowskich istnieje rozbieżność opinii w odniesieniu do ustalenia miejsca zamieszkania osoby, do której stosuje się rozporządzenie podstawowe. Wówczas miejsce zamieszkania ustala się w drodze wspólnego porozumienia. W niniejszej sprawie organ rentowy nie stosował procedury uzgodnień w zakresie miejsca zamieszkania A. V. (2) z jakąkolwiek inną instytucją zabezpieczenia społecznego. Odstąpienie od stosowania tej procedury wynikało zapewne z tego, że w przypadku występującego w sprawie pracownika jedynym wyznacznikiem, jaki mógł być stosowany przy ustalaniu właściwego ustawodawstwa, było miejsce siedziby zatrudniającego go przedsiębiorstwa.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477(14) § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł, jak w punkcie 1 sentencji.

O kosztach postępowania Sąd I instancji rozstrzygnął na podstawie art. 98 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył apelacją w całości organ rentowy, zarzucając:

1. naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 233 § 1 k.p.c., poprzez błędną – niezgodną z zasadami prawidłowego wnioskowania oraz doświadczenia życiowego – ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowej sprawie i uznanie, że w sprawie występują przesłanki do zobowiązania organu rentowego do wydania zaświadczenia o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej na druku A1 dla ubezpieczonego A. V. (2) w okresie od dnia 8 stycznia 2018 r. do dnia 10 grudnia 2018 r. w związku z zatrudnieniem u płatnika składek D. S. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) w miejscowości P.;

2. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1778 – j.t.) w zw. z art. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 24 listopada 2010 r. rozszerzającego rozporządzenie (WE) nr 883/2004 (Dz. Urz. UE z dnia 30 kwietnia 2003 r., nr (...).1) i rozporządzenie (WE) nr 987/2009 (Dz. Urz. UE z dnia 20 października 2009 r., nr L 284/1) na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo (Dz. Urz. UE, L 2010.344.1) w zw. z art. 11 ust. 1 rozporządzenia 987/2009 i art. 1 lit. j) i k) rozporządzenia (WE) 883/2004:

- poprzez ich błędną wykładnię i stwierdzenie, że zaakceptowanie stanowiska organu rentowego prowadziłyby do niedopuszczalnego naruszenia podstawowych zasad, jakie towarzyszyły ustanowieniu przepisów koordynacyjnych, tj. do stwierdzenia, że A. V. (1) nie podlega żadnemu ustawodawstwu, podczas gdy istotą powyższych przepisów i wydanej na ich podstawie zaskarżonej decyzji nie jest stwierdzenie niepodlegania A. V. (2) ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczenia społecznego, a jedynie niemożność zastosowania wobec niego, jako obywatela państw trzecich (Ukrainy), przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009, uprawniających do zwolnienia z opłacania składek w innym państwie UE;
- poprzez uznanie, że miejsce stałego zamieszkania A. V. (2) nie ma znaczenia dla określenia właściwego ustawodawstwa, bowiem jedynym wyznacznikiem, jaki może być stosowany przy ustalaniu właściwego ustawodawstwa jest siedziba zatrudniającego go przedsiębiorstwa, podczas gdy motyw 11 preambuły do rozporządzenia (UE) nr (...) wskazuje jednoznacznie, że legalne zamieszkanie powinno być warunkiem wstępnym stosowania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 i rozporządzenia (WE) nr 987/2009;
- poprzez zobowiązanie organu rentowego do wydania zaświadczenia o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej na druku A1 dla A. V. (2) w spornym okresie w związku z zatrudnieniem u płatnika składek, podczas gdy w okresie od dnia 8 stycznia 2018 r. do dnia 10 grudnia 2018 r. wobec ubezpieczonego nie mają zastosowania przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009, uprawniające do zwolnienia z opłacania składek w innym państwie UE.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty, organ rentowy domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia odwołania, ewentualnie uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, jak również zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W wywiezionej apelacji, organ rentowy podniósł, że sformułowany przez Sąd Okręgowy wniosek, iż zaakceptowanie stanowiska tegoż organu prowadziłyby do niedopuszczalnego naruszenia podstawowych zasad, jakie towarzyszyły ustanowieniu przepisów koordynacyjnych, poprzez uznanie, że A. V. (1) nie podlega żadnemu ustawodawstwu, nie jest prawidłowy, albowiem organ rentowy nie stwierdził, że A. V. (1) nie podlega ustawodawstwu polskiemu, lecz że nie można wobec niego zastosować przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009, uprawniających do zwolnienia z opłacania składek w innym państwie Unii Europejskiej. Apelujący nie zgodził się także ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, iż miejsce stałego zamieszkania A. V. (2) nie ma znaczenia dla określenia właściwego ustawodawstwa, gdyż jedynym wyznacznikiem

jest siedziba zatrudniającego go przedsiębiorstwa, wywodząc, że motyw 11 preambuły do rozporządzenia (UE) nr (...) wskazuje jednoznacznie, iż legalne zamieszkanie powinno być warunkiem wstępnym stosowania przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2010 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009, uprawniających do zwolnienia z opłacania składek w innym państwie Unii Europejskiej. Organ rentowy stwierdził, że państwem zamieszkania jest państwo, w którym dana osoba zwykle zamieszkuje i w którym znajduje się jej zwykły ośrodek interesów życiowych, w związku z czym nie można uznać, iż państwem zamieszkania A. V. (2) jest Polska, skoro przebywa on tu wyłącznie czasowo, w czasie krótkich przerw pomiędzy kolejnymi transportami. Zdaniem organu rentowego, sam fakt, że A. V. (1) legalnie przebywa i pracuje na terenie RP nie wystarczy do ustalenia miejsca zamieszkania, natomiast zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że centrum interesów życiowych A. V. (2) znajduje się na Ukrainie. W konsekwencji, brak jest podstaw do wydania ubezpieczonemu zaświadczenia A1 za okres od dnia 8 stycznia 2018 roku do dnia 10 grudnia 2018 roku.

W odpowiedzi na apelację odwołujący domagał się jej oddalenia oraz obciążenia organu rentowego kosztami postępowania przed Sądem II instancji według norm prawem przepisanych, w tym kosztami zastępstwa procesowego w wysokości 240 zł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest bezzasadna.

Tytułem wstępu podnieść należy, iż w ocenie Sądu odwoławczego, Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny oraz w sposób właściwy rozważył materiał dowodowy. Wobec powyższego, Sąd Apelacyjny podziela ustalenia Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je za własne.

Podniesiony w apelacji zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 233 § 1 k.p.c., nie może być uznany za zasadny. Zgodnie z treścią owego przepisu, sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena dowodów, o której mowa w cytowanym przepisie, polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych, i ostateczne ustalenie stanu faktycznego, stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. Ocena wiarygodności mocy dowodów, przeprowadzonych w danej sprawie, wyraża istotę sądenia w części, obejmującej ustalenie faktów, albowiem obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego, powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna ona odpowiadać regułom logicznego rozumowania oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego, wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to dokonana przezeń ocena nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego samego materiału dowodowego, dało się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, L.). Zarzut obraży przepisu art. 233 § 1 k.p.c. nie może również polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącego ustaleń stanu faktycznego, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej dlań oceny materiału dowodowego (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99, LEX nr 53136 i w wyroku z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906).

Przenosząc rzeczony wywód na grunt sprawy, będącej przedmiotem kontroli instancyjnej, stwierdzić należy, iż wbrew pogładowi forsowanemu przez apelującego, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o cały zgromadzony w toku postępowania materiał dowodowy. Przeprowadzona przez ów Sąd ocena tegoż materiału

jest w całości logiczna i zgodna z zasadami doświadczenia życiowego, zaś podniesione w tym zakresie zarzuty stanowią w istocie jedynie niczym nieuzasadnioną polemikę z prawidłowymi i nieobarczonymi błędami ustaleniami Sądu pierwszej instancji. Podkreślić za Sądem Okręgowym trzeba, że wbrew stanowisku organu rentowego, pojęcie „zamieszkanie”, określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 166 z 30 kwietnia 2004 r., str. 1, z późn. zm.), jest pojęciem o charakterze faktycznym, natomiast pojęcie „legalnego zamieszkania w państwie członkowskim”, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 24 listopada 2010 roku rozszerzającego rozporządzenie (WE) nr 883/2004 i rozporządzenie (WE) nr 987/2009 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo (Dz. Urz. UE Nr L 344 z 29 grudnia 2010 r.) jest pojęciem prawnym.

Zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy prawa materialnego również nie mógł się ostać. Za Sądem pierwszej instancji powtórzyć należy, że zasady ustalania właściwego ustawodawstwa regulują przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 166 z 30 kwietnia 2004 r., str. 1, z późn. zm.), rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 roku dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 284 z 30 października 2009 r. z późn. zm.), rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 24 listopada 2010 roku rozszerzającego rozporządzenie (WE) nr 883/2004 i rozporządzenie (WE) nr 987/2009 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo (Dz. Urz. UE Nr L 344 z 29 grudnia 2010 r.).

Przepis art. 1 rozporządzenia nr 1231/2010 jednoznacznie stanowi, że przepisy rozporządzenia (WE) nr 883/2004 i rozporządzenia nr 987/2009 mają zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo, jak również do członków ich rodzin i osób pozostałych przy życiu po ich śmierci, pod warunkiem, że zamieszkują oni legalnie na terytorium państwa członkowskiego i znajdują się w sytuacji, która pod każdym względem dotyczy więcej, niż jednego państwa członkowskiego. Z brzmienia tego przepisu wynika, że to instytucja państwa członkowskiego dokonuje oceny przesłanki warunkującej rozszerzenie rozporządzenia (WE) nr 883/2004 i rozporządzenia (WE) nr 987/2009 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo. Przesłanką warunkującą takie działanie jest „legalne zamieszkiwanie” obywatela państwa członkowskiego na terytorium państwa członkowskiego. Trafnie Sąd a quo zważył, iż użycie zwrotu „legalne zamieszkiwanie” bez dodatkowych warunków i bliższego sprecyzowania w odniesieniu do terytorium państwa członkowskiego oznaczać musi poddanie kontroli legalności zamieszkiwania przepisom krajowym danego państwa.

W polskim porządku prawnym, zgodnie z treścią art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 roku o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2094), zezwolenia na pobyt czasowy i pracę wyposażają cudzoziemca w prawo świadczenia pracy, na warunkach określonych w tym zezwoleniu. Z kolei w art. 114 ust. 1 pkt 2 tej ustawy wyrażony został wymóg, by cudzoziemiec miał zapewnione miejsce zamieszkania na terytorium Polski. Sformułowanie „miejsce zamieszkania” zostało użyte celowo, by zróżnicować sytuację prawną cudzoziemca ubiegającego się o to zezwolenie, od sytuacji cudzoziemca zapraszanego i ubiegającego się o zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE, w przypadku którego ustawodawca odniósł się do posiadania „prawa do lokalu mieszkalnego” – odpowiednio art. 53 pkt 3 oraz art. 219 ust. 2 ustawy. W realiach niniejszego sporu nie budzi wątpliwości, że obywatel Ukrainy A. V. (1) posiadał w spornym okresie zezwolenie na pobyt czasowy i pracę. Zatem w świetle przedstawionej regulacji prawnej, posiadał on miejsce zamieszkania na terytorium Polski, zaś jego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i praca były legalne. Podzielić należy w pełni stanowisko Sądu Okręgowego, że taki efekt wykładni logiczno-językowej odpowiada celowi rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...), ujętego w jego preambule, jako lepsza integracja obywateli państw trzecich, którzy legalnie zamieszkują na terytorium państw członkowskich, poprzez przyznanie im jednolitych praw, odpowiadających możliwie jak najbardziej tym, z których korzystają obywatele Unii (pkt I).

Kryteria wskazane w art. 11 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. mają w tym przypadku charakter jedynie pomocniczy. Kryteria te, zgodnie z art. 11 ust. 1 rozporządzenia 987/2009, kładą nacisk ośrodek interesów życiowych zainteresowanego w oparciu o ogólną ocenę wszystkich dostępnych informacji dotyczących istotnych okoliczności, które mogą obejmować w stosownych przypadkach: a/ czas trwania i ciągłość pobytu na terytorium zainteresowanych państw członkowskich; b/ sytuację danej osoby, w tym charakter i specyfikę wykonywanej pracy, w szczególności miejsce, w którym praca ta jest zazwyczaj wykonywana, jej stały charakter oraz czas trwania każdej umowy o pracę; jej sytuację rodzinną oraz więzi rodzinne; prowadzenie jakiegokolwiek działalności o charakterze niezarobkowym; w przypadku studentów źródło ich dochodu; jej sytuację mieszkaniową, zwłaszcza informację, czy sytuacja ta ma charakter stały; państwo członkowskie, w którym osoba uważana jest za mającą miejsce zamieszkania dla celów podatkowych. Sąd Okręgowy dokonał analizy sytuacji A. V. (2) także pod kątem tych kryteriów i doszedł do prawidłowych wniosków.

Skoro A. V. (1) w okresie, co do którego jego pracodawca domagał się wydania zaświadczenia A1, posiadał zezwolenie na pobyt czasowy i pracę w RP, wykorzystywał to zezwolenie, pracując – na warunkach w nim określonych – u D. S. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) w miejscowości P., jego wynagrodzenie za pracę było opodatkowane i oskładkowane w RP, a ponadto, w oparciu o umowę użyczenia zawartą w lutym 2016 roku na czas nieokreślony, użytkował pokój, znajdujący się w budynku, stanowiącym własność G. C. (2), posadowionym na nieruchomości, położonej w miejscowości P. 72 i był tam zameldowany, nie powinno budzić wątpliwości organu rentowego, że w okresie objętym sporem legalnie zamieszkiwał na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w rozumieniu przywołanych regulacji.

Z tych względów Sąd drugiej instancji bezzasadną apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oddalił na podstawie art. 385 k.p.c.

Na marginesie podnieść należy, że Sądowi Apelacyjnemu znane są opublikowane na oficjalnej witrynie internetowej ZUS wytyczne, ujednolicające zasady wydawania zaświadczeń A1 dla obcokrajowców od dnia 2 maja 2018 roku, które odpowiadają powyższej wykładni i wskazują, że w przypadku posiadania przez obcokrajowca zezwolenia na pobyt czasowy oraz pracę spełnione jest kryterium legalnego zamieszkania, a na zasadach wskazanych w owych wytycznych mają być rozpatrzone wnioski o wydanie zaświadczenia A1 bez względu na to, jakiego okresu dotyczą.

O kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym Sąd drugiej instancji orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265), przy zastosowaniu stawki 240 zł.